

กระบวนการกลายเป็นสินค้าของหัตถกรรมฝีมือชาติพันธุ์ลื้อ

อะมีมะ แซ่จู่

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาชาติพันธุ์สัมพันธ์และการพัฒนา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรกฎาคม 2557

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

กระบวนการกลายเป็นสินค้าของหัตถกรรมฝีมือชาติพันธุ์ลื้อ

อะมีะ แซ่กู

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาชาติพันธุ์สัมพันธ์และการพัฒนา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรกฎาคม 2557

กระบวนการกลายเป็นสินค้าของหัตถกรรมฝีมือชาติพันธุ์ลื้อ

อะมิมะ แซ่จู่

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาชาติพันธุ์สัมพันธ์และการพัฒนา

คณะกรรมการสอบ

(นายทวิช จตุรตถกุล)

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. ประสิทธิ์ ลีปรีชา)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร. ประสิทธิ์ ลีปรีชา)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ชยันต์ วรรณนะภูติ)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร. ชยันต์ วรรณนะภูติ)

กรรมการ

7 กรกฎาคม 2557

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะไม่สามารสำเร็จเป็นรูปเล่มได้ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือและเมตตากรุณาจากบุคคลที่อยู่เบื้องหลังดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านอย่างสุดซึ้ง

อาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ลีปรีชา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยกระตุ้นและให้กำลังใจในยามที่ผู้วิจัยหมดแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจที่จะเขียนแต่ละบทให้เสร็จสิ้น รอยขีดด้วยปากกาสีแดงและคำติชมเพื่อแก้ไขในแต่ละบท หลายครั้งผู้วิจัยได้รับรอยยิ้ม เนื่องจากเป็นคำชมเชยที่สร้างกำลังใจ แต่ในขณะเดียวกัน รอยขีดด้วยปากกาสีแดงยังได้สร้างความตึงเครียด เนื่องจากหาคำตอบให้กับบางคำถามของอาจารย์ไม่ได้ นอกจากนั้น ยังมีหลายวลีที่ทำให้ผู้วิจัยยิ้มออกมา เช่น “เอาภาษาอะไรกันแน่” “เธอกำลังเขียนวิทยานิพนธ์ (งานวิชาการ) ไม่ใช่เขียนบันทึกการเดินทางจ้า” ภาษาเขียนของผู้วิจัย ได้รับการชี้แนะจากอาจารย์ในการทำให้เป็นงานวิชาการมากขึ้น ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ชยันต์ วรรณระภูติ ที่สร้างรอยยิ้มและให้ความอบอุ่นกับผู้วิจัยในระหว่างได้ร่วมทำงานกับศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา ทั้งยังเป็นกำลังใจ คอยสอบถาม และให้คำแนะนำในด้านการเรียนและการทำวิจัย ระหว่างที่เป็นนักศึกษาอยู่ในสาขาฯ ด้วย ขอขอบคุณอาจารย์สุริยา สมุทรคุปดี และอาจารย์ Olivier Evrard ที่คอยสอบถามและให้ความหวังเกี่ยวกับอนาคตของวิทยานิพนธ์เล่มนี้

คุณพ่อบุญธรรม Michael Vickery และคุณแม่บุญธรรม Otome Klein Hutheesing เป็นบุคคลหลักที่ช่วยสนับสนุนทุนการศึกษาตลอดมา ขอขอบคุณสำหรับความอดทนต่ออารมณ์ฉุนเฉียวที่เกิดขึ้นระหว่างที่เขียนวิทยานิพนธ์ และขอโทษอย่างที่สุดที่ในบางครั้งผู้วิจัยได้กระทำการที่ไม่เหมาะสมต่อผู้มีพระคุณทั้งสองท่านในระหว่างที่เขียนวิทยานิพนธ์ด้วยเช่นกัน

ครอบครัววิเชียร โดยเฉพาะคุณแม่อะหุ้มะ และคุณพ่อสมคิด แซ่จู้ น้องบัว น้องธนากร รวมถึงน้องสมชาย แซ่จู้ ที่คอยสับเปลี่ยนมาดูแลแม่บุญธรรมและพ่อบุญธรรมระหว่างที่ผู้วิจัยต้องลงพื้นที่ในระยะยาว พร้อมกับความอดทนที่มีให้กับลูกสาวและพี่สาวคนนี้ตลอดมา ขอขอบคุณ Jane De Sauvage Nolting และครอบครัว Manica Asha และสามี, Monique van Poelwijk, Monika Boros,

Jacques op de Laak และภรรยา ที่คอยมาอยู่เป็นเพื่อนแม่บุญธรรมในยามที่ผู้วิจัยที่ต้องออกไปลงพื้นที่ในระยะสั้นหรือต้องเข้ามหาวิทยาลัยเพื่อสืบค้นข้อมูล

อาจารย์ปนัดดา บุญยสาระนัย อาจารย์มุกดาวรรณ ศักดิ์บุญ อาจารย์ ดร.มาลี สิทธิเกรียงไกร และอาจารย์อัมพร จิรัฐติกร ที่เห็นหน้าผู้วิจัยทุกครั้งก็มักจะสอบถามด้วยความห่วงใยและให้คำแนะนำ พร้อมทั้งยังรับฟังเรื่องอื่นๆ นอกจากเรื่องเรียนด้วย

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะไม่สามารถดำเนินการได้ถ้าหากปราศจากบุคคลที่ผู้วิจัยได้รับความกรุณาในหมู่บ้านลีซู ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณฉ่าย ลินลี่ และครอบครัว ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านหมู่บ้านศรีคงเย็น รวมถึงเด็กๆ ที่พาผู้วิจัยไปยังบ้านที่ผลิตเครื่องประดับเงิน ขอขอบคุณลุงอะหู่โต๊ะ แซ่โล๊ะ และครอบครัว ที่ให้การต้อนรับและเต็มใจให้ข้อมูลตลอดเวลาที่ผ่านมา แม้ทุกครั้งที่ผู้วิจัยเข้าไปลงพื้นที่จะมีเรื่องราวที่ไม่สบายใจอยู่ในบ้านเสมอ แต่ครอบครัวนี้ก็ไม่ได้ปฏิเสธหรือไม่ได้มีท่าทีว่าจะไม่ให้ความร่วมมือ ขอขอบพระคุณ กรณีศึกษาทั้งสามคนและชาวบ้านที่บ้านน้ำสอ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน คุณประพิณศรี เลาฮีป่า คุณอนงค์ เลาฮีป่า คุณเมียบโถมะ ซือยะ คุณอะเลคั๊มา เลาฮีป่า คุณปามะ เลาฮีป่า ที่คอยให้ข้อมูลอย่างละเอียดเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของการผลิตเครื่องแต่งกายสำเร็จรูปในสังคมลีซู คุณอริวัฒน์ เลาหู่และภรรยา ที่คอยให้ความสะดวกในเรื่องที่พักระหว่างลงพื้นที่ คุณโจเม๊ะ ลอวะ ผู้ให้ข้อมูลการผลิตชิ้นส่วนที่เป็นอัตลักษณ์บนเสื้อผ้าของผู้หญิงลีซู ทั้งยังเป็นบุคคลที่คอยให้เสียงหัวเราะกับผู้วิจัยเวลาที่ผู้วิจัยพูดภาษาลีซูผิดๆ ถูกๆ หรือไม่ชัดเจน

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่อิมเปคที่ให้ข้อมูลด้านการสืบสานวัฒนธรรมลีซูแห่งประเทศไทย รวมถึงบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้ทำงานองค์กรฯ นี้แต่เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมกับการเกิดขึ้นของมหรกรรม โดยเฉพาะคุณไพรวลัย สีวลี คุณสุพจน์ หลีจ่า คุณศักดิ์ดา แสนมี และคุณสว่าง เลาฮีป่า

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์และการพัฒนา พีแวน นุ่น แพคและทรายทอง โพธิรัตน์ ที่คอยเป็นธุระเรื่องระเบียบขั้นตอนให้กับผู้วิจัย ขอขอบคุณพีจักรพงศ์ ออประดิษฐ์ ที่ให้ความช่วยเหลือเรื่องการทำแผนที่พื้นที่วิจัย

อะมีมะ แซ่จู่